

**s13 | Community based interventions: co-creaties in de hulpverlening,
in de publieke ruimte en in de spreekkamer**

S13.01 Over wortels, ontworteling en her-worteling

Chris Noorduin

S13.02 Ontworteling en her-worteling in de spreekkamer

Redouane Ben Driss

contact: transcultureel@cgg-vbo.be

Onze werkcontext

CGG VBO Vluchtelingenteam (Prof. Dr. Bernard Sabbe, Kathy Verspreet, Redouane Ben Driss, Shokoufeh Vatandoost, Maryana Hnyp en Chris Noorduin)

Transculturele psychotherapie en psychiatrische consultaties (vluchtelingen)

Samenwerking met cultuursensitieve ondersteuners (i.s.m. Stad Leuven en OCMW Leuven)

Netwerkcreatie, weefselzorg, rizomatische verbindingen (Stad Leuven, OCMW Leuven, CAW Leuven, buurtcentra, wijkgezondheidscentra, OTA, Dienst Vreemdelingen Zaken, coördinatie psychologische zorg voor Oekraïense vluchtelingen,...)

Intervisie, supervisie, vorming (studienamiddagen)

Permanente vorming Transculturele GGZ i.s.m. KULeuven en UPC Kortenberg (vanaf sept 2023)

Een samenleving in beweging

Onze samenleving is superdivers - migratie is een pilaar geworden waarop de samenleving is gebouwd

Fragmentatie van gemeenschappen / en ‘sense of self’

‘Sense of belonging’ staat onder druk

“Conventionele” (Westerse) manier van geestelijke gezondheidszorg niet altijd effectief

Van een problematische naar een genuanceerde visie op migratie

Migratie als problematiek (rouw, trauma,...)

Ontworteling en mentale problemen (depressie, angst,...)

Migratie als verlangen, ambitie en creatie

Dynamiek van ont- en her-worteling is altijd aanwezig

Psychotherapeutisch proces als zoektocht naar her-worteling

In gemeenschappen, in de publieke ruimte en in de spreekkamer

Vragen, inspiratiebronnen en opdrachten

Hoe kunnen we ontworteling begrijpen, zonder te spreken over de definitie van geworteld zijn?

Wat is de link tussen geworteld zijn, relaties met de gemeenschap, onze hechting en identiteitsvorming?

Hoe kunnen we ‘wortelgroei’ bevorderen? In de spreekkamer en er buiten.

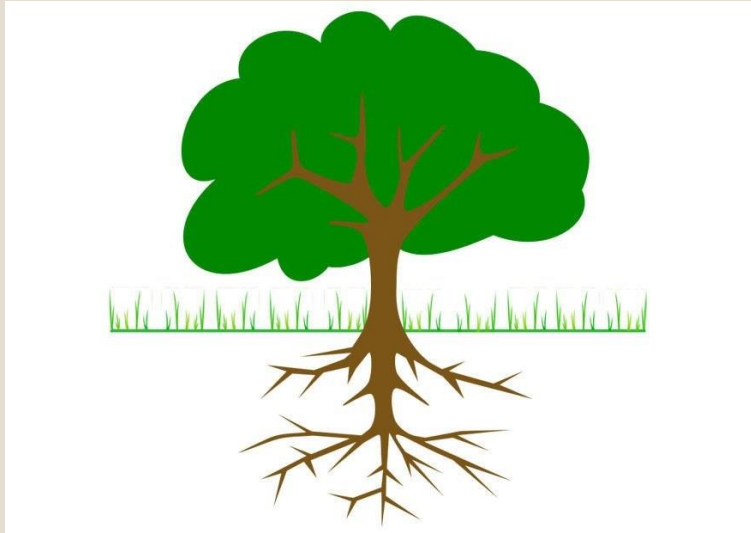
Simone Weil (1943)

'Geworteld zijn' is misschien de belangrijkste en meest miskende behoefte van de menselijke ziel. Het is ook een van de moeilijkst definieerbare. Een mens wortelt doordat hij daadwerkelijk, actief en op natuurlijke wijze deelneemt aan een gemeenschap die bepaalde schatten uit het verleden levend houdt en gevoelens over de toekomst koestert.

Creatieve, woekerende ideeën over wortels

Gilles Deleuze & Felix Guattari

Rizomatische wortels zijn:

Niet-hiërarchisch, niet-systematisch....

Geen 'eenheid', maar diversiteit, veelheid, veel openingen, ingangen, knopen, verbindingen, vertakkingen, verborgen plekken...

Niet één geheel, maar differentiatie, chaos, woekerende creativiteit...

Veel ingangen zijn mogelijk, niet één heeft het privilege de belangrijkste te zijn

Het principe van de niet-betekenis dragende breuk

Wortels en hechting

Hechting als vorm van geworteld zijn?

Hechtingsmodellen een culturele mythe?

Hechtingsmodellen een sedentaire mythe?

Flexibele wortelstructuren als rizomatische verbindingen, meer adaptieve modellen?

Loyaliteitsontwikkeling: ook horizontaal, naar een bredere context

Wortels, gemeenschap en publieke ruimte

Wat definieert een gemeenschap?

De krachten, taboes en kwetsbaarheden van een gemeenschap

Effect van de identiteit van de gemeenschap

op identiteit van het individu

Effecten van migratie op een gemeenschap

De publieke ruimte en de gemeenschap (van 'non-lieu' – 'lieu', van 'space' naar 'place',...)

Sense of belonging

Sense of community

Community Based Interventions

Community Co-Constructed Interventions

(opvang Oekraïense vluchtelingen, focusgroepen OCMW Leuven, ...)

Interventions Creating Communities

(De Nomade, cricketclub, gemeenschapstuinen,...)

**S13.02 Ontworteling en her-worteling
in de spreekkamer**

Redouane Ben Driss

Her-worteling en ontworteling

Migratie als ‘pulsion de vie/bron/hefboom...’ in en voor onze maatschappij

Her-worteling als therapeutische hefboom

Her-worteling maakt het spreken over ontworteling mogelijk

Migratieverhalen die her-wortelen: een trans-culturele beweging

Wat gebeurt er in de spreekkamer

Er is een ontmoeting met ‘andere culturele code’

Spanningen, fricties, fascinaties,... (overdracht-tegenoverdracht)

Verwarring bij de psychotherapeut, die zelf migreert

De psychotherapeut ontmoet ‘een subject’?

Hefbomen voor het therapeutisch werk

Belang van (moeder)taal en taal van de moeder

Bewustwording van de 'eigen cultuur'

Hanteren van culturele aspecten als hefboom (her-worteling)

Kruispunt spreekkamer en samenleving

Belangrijke doelstelling is dat mensen ‘zinvoller, harmonieuzer, (psychisch) geïntegreerd’ leven en verbinding vinden met de gelaagde realiteit waarin ze leven

Van ballingschap naar verbondenheid met en participatie in gemeenschappen

Een rizomatische visie draagt bij tot een rizomatische identiteitsontwikkeling (E. Glissant)

4de studienamiddag
04.10.2022

Identiteit en migratie

Dr. Winny Ang: Identiteit en belonging: reflecties uit de praktijk

In deze lezing wordt stilgestaan bij één van de belangrijkste ontwikkelingstaken van jongeren: de identiteitsontwikkeling. Identiteit heeft verschillende dimensies die op dynamische manier met elkaar blijven interageren. Het gevoel van 'belonging' speelt een grote rol in het welbevinden en de persoonlijke ontwikkeling van mensen. Aan de hand van praktijkervaringen wordt deze fascinerende zoektocht belicht.

Redouane Ben Driss: Identiteit in beweging

Het fenomeen identiteit wordt besproken vanuit een migratie-oogpunt. Een identiteitsconstructie die namelijk voortkomt uit migratiebewegingen. Migratie wordt gezien als een hefboom voor en mogelijkheid tot identificatie. Tenslotte wordt stilgestaan bij de impact van migratie op de familiedynamiek.

Dr. Forugh Karimi: Literatuur als leerschool Deze lezing gaat over de discontinuïteit die per definitie optreedt na elke vorm migratie. Op basis van 'casuïstiek' uit de roman De Moeders van Mahipar reflecteert Forugh Karimi op deze concepten en slaat ze een brug naar de dagelijkse praktijk

Dr. Nele De Vriendt: Ontmoeting en uitwisseling met de drie sprekers

Info en inschrijving: transcultureel@cgg-vbo.be